



## Biyoloji



### Şempanze Dünyasında da Kadınlara Şiddet Uygulanıyor

Aşk, şempanze dünyasında mutluluk demek değil. Özellikle dişiler için. Erkek şempanzelerin dişileri sıklıkla acımasız biçimde hırpaladıkları, dövüldükleri, hatta bazen bunun için dal ya da benzeri 'silahlardan' da yararlandıkları biliniyor. Uganda'daki bir yabani şempanze grubu üzerinde yapılan 7 yıllık gözlem ve inceleme sonuçlarına göre,

dişilere gösterilen şiddet davranışlarının arkasında yatan neden, aslında insan dünyası için de oldukça tanıdık. Özetle: "Sakın sağa sola bakayım deme!"

Şempanzeler aslında 'serbest aşk'tan yana. Ancak belli bir zaman diliminde çiftleşmeye uygun dişilerin sayısı az; çoğu yavrularla meşgul durumda olu-

yor. Sonuç, erkekler arasında kıyasıya rekabet, dişilere de baskı ve zulüm. İncelemeyi yapan ekip (Boston Üniversitesi, ABD), küçük itip kakma hareketlerinden ağır vuruşlara kadar bütün davranışların kayıtlarını tutup, bunları çiftlerin bir araya geldikleri zamanlar ve gebelik olaylarıyla eşleştirmenin yanı sıra, yapraklardan idrar örnekleri toplayarak, bir stres göstergesi olan glukokortikoid hormonu ölçümleri de almışlar. Dişilere gösterilen şiddet davranışları, araştırmacılara göre gelişigüzel değil. Dayağı en çok yiyenler, başta işkencileriyle olmak üzere en fazla çiftleşen, aynı zamanda da en doğurgan olan grup. "Erkekler, tek kelimeyle onları çiftleşmeye, ancak yalnızca kendileriyle çiftleşmeye zorluyor" diye açıklıyor araştırmacılar. Erkek şempanzenin dayakla sağladığıysa, tahminlerine göre doğacak yavruların kendisinden olması olasılığını yükseltmek. Ancak aşırı kortizol düzeyleri de, dişilerin stres ve sonuçta sağlık bakımından durumlarının hiç de parlak olmadığını göstergesi.

ScienceNow Daily News, 2 Şubat 2007

### Spermlerden Hızlı Tren

Doğal seçim sürecinde "seçilen" olmak için yarışacaksınız, ille de bütün bir organizma olmanıza gerek yok. Spermler bile bu yarışta akla hayale gelmeyecek yöntemlere başvurabiliyorlar. Yeni bir çalışmaya göre, bazı kemirgen türlerinde spermlerin evrim sürecinde kanca biçiminde baş geliştirmiş olmaları, yumurtaya ulaşma yarışında büyük bir avantaj sağlıyor. Kancaları daha uygun biçimde olan spermler, kader ortağı kardeşlerine daha iyi tutunabiliyor ve böylece oluşan sperm zincirleri tren gibi hızla hareket ederek, yalnız yol alan rakiplerini geride bırakıyorlar.

Bazı kemirgen spermlerinin neden böyle bir baş yapısına sahip olduğu, biyologların uzun süredir sorduğu bir soru. Bundan 10 yıl kadar önce orman faresi üzerinde çalışan araştırmacılar, bu kancaların yaklaşık 100 kadar spermin birbirine tutunarak tren gibi hareket etmelerini sağladığını, bu şekilde hareke-

tin de, yalnız yapılan yolculuklara göre hızlı olduğunu bulmuşlardı. Bu yapılanmada evrimsel güçlerin herhangi bir rolü olup olmadığını bulmak amacıyla 37 kemirgen türünü ele alan Sheffield Üniversitesi (İngiltere) araştırmacıları hız kuralının türlerin çoğu için geçerli olduğunun yanı sıra, testisleri büyük olan (yani, bir seferde daha fazla sperm boşaltan) türlerde kancaların da

daha sivri olduğunu belirlemişler. Araştırmacıların açıklaması, daha fazla sperm daha fazla rekabet anlamına geldiği. Her bir spermin genetik malzemesi bir diğerinden az da olsa farklılık gösterdiği için, yumurtaya diğerlerinden önce ulaşanlar, kalite bakımından daha üstün olan kancalarını, bir sonraki nesle ulaştırma şansını da yakalıyor.

ScienceNow Daily News, 24 Ocak 2007

